

 Österbottens välfärdsområde Pohjanmaan hyvinvointialue	Dokumenttyp ANVISNING FÖR PROFESSIONELLA		Sida 1 (3)
VÄGGLÖSS	Förberedd av: Hygienskötare/ Kvalitet och tillsyn Datum: 10.2.2023	Godkänd: Juha Salonen Datum: 9.11.2021	Uppdaterad: Enhetens namn Datum:
Om vägglöss Vägglusen är en insekt, en yttre parasit, som för att få näring suger blod från människor under nätterna och som därför ofta finns i sovrummet och nära sängen. Särskilt i säng- och madrassömmarna kan de hittas. Även andra möbler och föremål kan fungera som gömställen för vägglöss, t.ex. gardiner, taylor, speglar, golvlister, dörrkarmar och eluttag. Vägglöss lever och trivs i mörker i en temperatur på +7-45 °C. I regel behöver den en blodmåltid minst en gång i veckan för att kunna föröka sig. De kan dock leva i flera månader, till och med ett år, utan att äta blod, vilket gör det svårt att göra sig av med dem. En fullvuxen vägglus är som ett litet äppelfrö i storlek och utseende. Den har inga vingar. Nymfarna är mindre och gulvita i färgen. Äggen är vita, runda och ungefär 1 mm långa. En vuxen nymf lägger 2-4 ägg varje dag i rumstemperatur och det tar ca 4-12 dagar innan de kläcks. Larverna sprids med äggen, som är svåra att upptäcka. När det finns många larver kan de själva flytta sig från en plats till en annan. Larverna kan identifieras med hjälp av de avföringsfläckar de lämnar efter sig. Dessa små svarta prickar kan hittas på t.ex. madrasser eller vägglister. Vägglöss kan också ses med blotta ögat. Förutom vägglössen kan tomma larvskinn eller äggskal vara synliga. Det kan vara mycket svårt att avgöra varifrån vägglössen kommer, men oftast har de kommit in med möbler. Vägglössen kan ha varit "fripassagerare" i en resväska från utlandet eller härstamma från återvunna eller begagnade möbler hittade från sopcontainers. De sprids också via kläder, textilier och andra hushållsartiklar. Vägglöss kan också komma in i människors hem från fladdermusbon på vinden. I höghuslägenheter kan vägglöss spridas från en lägenhet till en annan genom byggnadens rörledningar eller genom golv- och väggkonstruktioner. I Finland finns vägglöss i alla samhällsklasser och har ökat under de senaste åren på grund av turism och invandring. Man antar också att de har blivit resistent mot insekticider. Vägglöss var länge borta överallt efter andra världskriget, men finns nu på alla kontinenter och i alla länder. Vägglusens bitt och behandling av dem Vägglusens bitt liknar myggans bitt. Beten förekommer vanligtvis i ansiktet, på armar, axlar och ben. Betena är ofta i rader eller grupper om 3-4 bitt, dvs. vägglusens "frukost, lunch och middag". Bitstället skadas inte eftersom vägglusen utsöndrar ett bedövande ämne när den biter. Betten orsakar kraftig klåda och svullnad i huden, ibland med blåsor runt stickstället. Symptomen uppträder inom några timmar och tar flera veckor att läka. Vissa människor reagerar mycket starkt på stickorna. Kortisonkräm och antihistamin-tabletter används för att behandla bittreaktioner. Kliande förlänger läkningsprocessen och utsätter dig för infektioner. Nya bittreaktioner uppstår när bittproblemet fortsätter. Det finns inga bevis för att vägglusen överför sjukdomar. Det finns inte heller något laboratorietest för att upptäcka bitt av vägglöss. Sanering av vägglöss Vägglöss förökar sig snabbt under gynnsamma förhållanden, så det är viktigt att snabbt vidta bekämpningsåtgärder. Så snart en misstanke om vägglöss uppstår måste man vidta åtgärder! Endast metoderna från en skadedjursbekämpare är tillräckligt effektiva för att eliminera alla stadier av vägglöss, så därför behövs ett samarbete mellan husägaren och skadedjursbekämparen. Skadedjursbekämparen gör alltid en individuell bedömning på varje plats. I allmänhet är bekämpningsmedel för vägglöss antingen mekaniska (fällor, dammsugning, tvättning) eller fysiska (värme- och kylbehandlingar). Det finns också vägglushundar som används för att hjälpa till att söka efter vägglöss. Det är viktigt att en yrkesperson gör en kontroll i slutet av bekämpningen för att försäkra sig om att skadedjuren är borta. Ofta måste hela byggnaden behandlas samtidigt. Skadedjursbekämparen måste vara kvalificerad för			

användning av skadedjursbekämpningsprodukter och endast ett företag som godkänts av TUKES (Säkerhets- och kemikalieverket) får utföra professionell skadedjursbekämpning.

Vägglössmistanke på ett sjukhus eller en vårdinrättning

Om du misstänker att det finns vägglöss på ett sjukhus eller en annan vård- eller omsorgsenhet måste du vidta omedelbara åtgärder. Gör på följande sätt:

1. Informera personalen på din enhet, inklusive anstaltvården!
2. Rapportera problemet till den fastighetsförvaltning som ansvarar för enheten. I VCKS kontaktar du den tekniska avdelningen (Timo Koivisto tel: 1150 eller 044-333 1150) och rapporterar problemet. Skadedjursbekämparen beställs i samarbete med fastighetsunderhållet. Observera: Töm inte rummet förrän skadedjursbekämpningsföretaget har gett sina instruktioner.
3. Informera även hygienskötaren som är ansvarig för er enhet.
4. Du kan ta en bild av vägglössen om du kan. Detta underlättar utredningen.

Vad man ska göra på vårdavdelningar när vägglöss upptäcks eller misstänks starkt:

Försiktighetsåtgärder:

1. Följ försiktighetsåtgärder vid kontaktsmitta och skydda dig på lämpligt sätt:
 - långärmad skyddsjacka
 - skyddshandskar
2. Dessutom måste god handhygien iakttas.
3. Håll dörren till rummet stängd. Ta inte ut något ur rummet förrän situationen har bedömts och eventuella skadedjursbekämpningsåtgärder har vidtagits. Patienten fortsätter att behandlas i rummet.

Vårdåtgärder:

- Patienten tvättar sig i duschen och får vid behov hjälp att tvätta sig och byta till rena sjukhuskläder.
- Patientens egna kläder, skor och personliga tillbehör försluts tätt i en plastpåse och skickas hem för att tvättas i 60 °C. Om det är möjligt är det bra att torka i en torktumlare som tilläggsbehandling. Plastpåsar får inte öppnas på sjukhuset!
- Patienterna får inte ta med sig kläder eller saker hemifrån till sjukhuset. Om patienten skrivs ut bör någon i patientens närhet ta med sig rena kläder och skor till sjukhuset.
- Patienten kan vara orolig, skämmas och oroad över situationen och vill diskutera saken.

Samma försiktighetsåtgärder som nämns ovan kommer att vidtas på behandlingsenheten om man upptäcker att patienten har vägglöss hemma!

Patient och sängkläder och gardiner:

Patient- och sängkläder packas först i en Dissolvopåse och sedan i en gul tvättpåse. Detsamma gäller för fönster- och mellangardiner. Engångsgardiner slängs med avfallet. **Märkningen "Iude /vägglöss" måste vara tydligt synlig på tvättpåsen.** Skicka till tvätteriet som isoleringsbyk.

Om madrassen innehåller vägglöss måste den slängas.

Måltider:

På samma sätt som med andra kontaktisoleringar.

Avfall:

Normal praxis. Stäng dock soporna noggrant för att förhindra att de öppnas eller går sönder. Avfall får inte slängas i sopkärlet.

Vårdtillbehör:

- Personliga engångsartiklar för vård slängs.
- Undersöknings- och vårdtillbehör rengörs i patientens rum enligt sjukhusets anvisningar eller i Deko. >>länk till vår anvisning>>>

Vissa möbler kan behöva slängas om problemet är utbrett och det finns misstanke om att det finns vägglöss eller deras ägg i t.ex. möbler. Skadedjursbekämpningsenheten kommer att ge anvisningar om hur möblerna ska bortskaffas.

Städning:

- Tänk på försiktighetsåtgärder vid kontakt och skydda dig själv i enlighet med detta:
 - Långärmad skyddsjacka
 - Skyddshandskar
- Annat värt att notera: Rengöring görs sist i patientrummen och engångsrengöringsdukar används. Rengöring utförs i övrigt i enlighet med anvisningar om kontaktisolering/försiktighetsåtgärder.

Anvisningar till patientens hem

- Hemmet bör också besökas av skadedjursbekämpare! Det är oftast en bra idé att kontakta fastighetsförvaltaren eller hyresvärden. Vid behov kan också kommunens socialservice hjälpa till. **Det är inte möjligt att utrota vägglöss med huskurer!**
- Tvätt av textilier vid 60 °C och/eller torktumling vid 50 °C i en timme är effektivt mot vägglöss.
- Frysning vid -18 °C i en vecka förstör alla stadier av larvens utveckling. Nedfrysning i plastpåsar.
- Att basta föremål etc. inte är brandsäkert och kanske inte når alla vägglöss eftersom den varma luften inte cirkulerar i bastun. Om bastun ändå är ett alternativ bör temperaturen vara 80 °C och badtiden bör vara två timmar. Observera att kosmetika, aerosoler och elektronik till exempel inte kan bastas. Föremål som ska behandlas i bastu ska placeras i läckagesäkra plastpåsar. I bastun kan man till exempel lägga säsongskläder, skor och leksaker.
- För mindre värdefulla föremål och lös egendom kan du överväga att göra dig av med dem. Det hjälper inte att lägga dem åt sidan för en längre tid, eftersom vägglössen klarar kylan och kan överleva upp till ett år utan mat.

Hemvårdens personal samt annan personal som gör hembesök, om det finns bevis för eller en rimlig misstanke om förekomst av vägglöss i klientens hem

- Lämna kläderna utomhus, t.ex. på kontoret, i bilen eller lägg dem i en plastpåse som du har med dig under besöket.
- Ha arbetsväskan eller ryggsäcken på axeln eller ryggen hela tiden eller förslut den i en plastpåse under besöket.
- God handhygien och, vid lokalvård, en långärmad skyddsjacka och skyddshandskar. Skoskydd.
- Sitt inte på mjuka stolar, sängar eller soffor.
- Vårdtillbehören ska packas i en plastpåse och rengöras ordentligt på kontoret.
- Ta inte med dig några föremål eller papper från kundens hem.

Nyckelord: vägglöss

Referenser/tilläggsinformation:

Österbottens välfärdsområde • www.osterbottensvalfard.fi • Växel 06 218 1111

Denna anvisning är avsedd för professionella inom vårdbranschen.